

Remiss av betänkandet En översyn av kontrollorganisation och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag (SOU 2025:64)

Inledningsvis vill myndighetsavdelningen Leksand kommun framföra att förvaltningen uppskattar att Sveriges kontrollorganisation utreds och att eventuella problem blir belysta. Förvaltningen bedömer dock att utredningen hade kunnat omfatta fler alternativ och i större omfattning redogjort för fördelar och nackdelar med andra förslag till förändrad kontrollorganisation.

Leksands kommun vill också påtala att man inte delar utredarens uppfattning i merparten av de delar som framhålls som brister hos kommunala kontrollmyndigheter. Hela utredningen är från början till slut uppbyggd kring ett förutbestämt förstatligande av utpekade kontrollområden. En utredning bör vara objektiv och belysa hur stor del av kontrollmyndigheterna som brister och vilka de olika bristerna är, samt ge förslag på hur de skulle kunna åtgärdas.

Av utredningen framgår att många av de kriterier som framhålls som brister hos kommunala kontrollmyndigheter, som till exempel höga avgifter, brist på personal och brist på kompetens även finns hos Livsmedelsverket. Vid ett förstatligande av den operativa kontrollen i de senare leden så som butik, restaurang och omsorgsverksamhet pekar utredningen ut bristande kompetens hos Livsmedelsverket idag. Inom den här typen av verksamheter förlitar sig Livsmedelsverket alltså på kompetens hos kommunernas inspektörer och förutsätter att inspektörerna kan anställas hos Livsmedelsverket. I sista led mot slutkonsument kommer därför ett förstatligande inledningsvis att innebära ett försvårande förhållande för alla inblandade parter och möjligen utebliven eller bristande kontroll.

Den förslagna organisationen av livsmedelskontrollen innebär att Livsmedelsverket behöver vara regionalt lokaliserad vilket medför att avståndet till kontrollmyndigheten i vissa delar av landet blir längre än idag. För att kompensera för de längre avstånden förslås bland annat digitala kontroller.

Leksands kommun vill särskilt betona att erfarenheten från bland annat pandemin visar att digitala kontroller fungerar utmärkt för vissa typer av

2025-09-30

kontrollmoment, men de kan inte ersätta de fysiska kontrollerna beträffande hygien och brottsligt förfarande.

Andra kriterier som utpekats som brister är exempelvis samsyn, timtaxa, revision, råd och informationsinsatser, här är ett förstatligande av kontrollen inte, så som utredningen vill påskina, enda lösningen. Utredningen har inte redogjort för hur dessa brister skulle kunna åtgärdas genom exempelvis tydligare råd, information och vägledning från Sveriges kommuner och regioner och Livsmedelsverket, till övriga kontrollmyndigheter.

Leksands kommun har redan idag en organisation som arbetar med bemötande, enhetlighet och tillgänglighet för våra medborgare och företagare.

Ett förstatligande av kontrollen riskerar att ge företagarna mer byråkrati och sämre tillgänglighet vilket inte alls nämns i utredningen. Utredningen pekar i stället på att ett förstatligande av kontrollen medför att den variation i tillgänglighet som idag finns mellan olika kontrollmyndigheter skulle minska.

Många kommuner har genom åren byggt upp fungerande kontrollsystem anpassade till regelverken och efter Livsmedelsverkets vägledning och med närhet till både medborgare och företag. Kommunens inspektörer känner verksamheterna, kan samordna med annan tillsyn inom kommunen och har en helhetssyn som skapar både effektivitet och förtroende. Närheten, där verksamheten snabbt kan få stöd och information vid behov, går inte att ersätta med en statlig tillsyn.

Det är också viktigt att understryka att många av de kommunala kontrollmyndigheterna har en välfungerande kontroll i fråga om såväl omfattning som kvalitet. Flertalet har också redan idag både tillräcklig bredd och spets i personalstyrkan för att ha den beredskap och uthållighet som krävs.

Av NKI-mätningarna (nöjd-kund-index) framgår dessutom att företagen genomgående ger de kommunala kontrollmyndigheterna höga betyg.

Leksands kommun som exempel har vid de senaste årens mätningar topp 5 placeringar i SKR insikt för att år 2024 hamna på 1:a plats i landet.

Den närhet och möjlighet till daglig kontakt från våra livsmedelsföretagare har med kommunens livsmedelsinspektörer är en mycket uppskattad del i arbetet och vittnar särskilt om de få avvikelser som livsmedelsinspektionen stöter på vid tillsyn.

En annan del som tidigare nämnts är dialog och närhet med övriga avdelningar inom kommunen som hanterar samma ärende men då som ett bygglov, alkoholtillstånd eller annan tillståndspliktig verksamhet inom kommunen. Denna värdefulla informationskanal skulle troligtvis helt försvinna.

I betänkandet jämför man gärna livsmedelskontrollen med djurskyddet och hur det blev när denna flyttades från kommunerna till länsstyrelsen. Men, år 2023 gjorde de endast 8 300 fysiska kontroller (Källa: Nationell djurskyddsrapport 2023), medan kommunerna och livsmedelsverket gjorde runt 100 000 livsmedelskontroller.

Utvärderingar av flytten visar dessutom att den resulterat i att man inte hinner utföra lika många fysiska kontroller (gissningsvis på grund av större avstånd). Då vi utifrån statistiken har en flerfaldigt högre frekvens på fysiska besök kan man anta att avstånd då även blir ett flerfaldigt större hinder för oss.

2025-09-30

Vi ser inte heller vilka verksamheter det är som egentligen gynnas av förslaget. Den absoluta majoriteten av våra kontrollobjekt är restauranger, caféer, skolkök och liknande. Som vi ser det kan den enda skillnaden för dem bli att myndigheten hamnar fysiskt längre bort, har sämre lokalkännedom samt att avgifterna rimligen borde bli högre.

Leksands kommun ställer sig i huvudsak positiv till betänkandets intentioner med att se över en mer likriktad tillsyn inom livsmedelsområdet men i betänkande finns få eller inga beskrivningar av hur detta i praktiken skall organiseras. Tidsplanen för genomförandet är otroligt pressad då det kommer att behövas mer tid för att genomföra dessa förändringar.

Vi ser inte att de positiva effekterna av förslaget kommer att få något genomslag för oss i Leksand.

Det kommer nog tvärtom tyvärr att leda till en försämrad livsmedelssäkerhet, högre kostnader för företag och myndigheter samt att möjligheten att rekrytera och behålla kompetent personal för Livsmedelsverket.

Många av de problem som finns skulle kunna lösas med mindre ingripandeåtgärder, såsom mer samverkan mellan kommuner, mer utbildning och mer vägledning från Livsmedelsverket.

Leksands kommun ser positivt på ambitionen att skapa en mer likvärdig och effektiv kontrollorganisation i livsmedelskedjan men ser inte att detta konkretiseras om inte annat behöver den kompletteras med fler perspektiv och hur det praktiskt ska kunna uppnås.

Leksands kommun avstyrker därför förslaget i remissen och anser att detta inte kommer gynna verksamheterna i vår kommun eller Dalarnas län samt att förslaget kommer leda till att säkerheten kring livsmedel kommer att försämras.